

This leaflet outlines ways for researchers to appreciate language awareness in formulating research questions and planning the approach.

Language awareness is an important consideration in the planning of research studies as a means of strengthening rigour and eliminating bias (Box 1). In view of the close relationship between language and culture, language awareness should feature as an integral part of culturally competent research. This means that research questions should be relevant to the language speakers amongst the population under study and reflect their cultural norms.

A further consideration in Wales is the complex relationship between the relative power and status of Welsh and English. This relationship can, and has, led to negative attitudes which influence the opinions and feelings of people about their language and readiness to use it. Researchers need to develop their awareness of the relationship between identity and power so that Welsh speakers are empowered to make real language choices as research participants.

This leaflet is based on *Language Awareness in Health and Social Care Research Governance, LLAIS Briefing Paper 2* (2007).

The full version of this briefing paper can be obtained at www.llais.org

References

Association of Welsh Translators and Interpreters: www.welshtranslators.org.uk.

Bangor University (2008) *Welsh Language Scheme*: www.bangor.ac.uk/ar/cb/cynllun_iaith_pb.php.en

Involving People: www.involvingpeople.org.uk.

National Assembly for Wales (2003) *National Statistics*. National Assembly for Wales, Cardiff.

Roberts G, Irvine F, Jones P, Spencer L, Baker C & Williams C (2004) *Report of a Study of Welsh Language Awareness in Healthcare Provision in Wales*. Welsh Assembly Government, Cardiff: www.wales.nhs.uk/sites3/documents/415/ACF3394.pdf

Roberts G & Williams C (2003) *Words of Comfort: Promoting Language Appropriate Practice in Health Care*. University of Wales, Bangor: www.wales.nhs.uk/sites3/documents/415/Gair-o-Gysur-pdf.pdf

Welsh Assembly Government (2003) *Iechyd Da! An Introduction to Language Awareness*. Welsh Assembly Government, Cardiff: www.wales.nhs.uk/sites3/documents/415/TrainingtheTrainersSlides-hebypecyn.pdf

Welsh Language Board: www.byig-wlb.org.uk/english/using/pages/howdoicommissiontranslation.aspx

Welsh Language Board (2007) *Creating Good Bilingual Design*: www.byig-wlb.org.uk/english/publications/publications/4920.pdf

Am fwy o fanylion am **LLAIS** cysylltwch â

Fiona Irvine
Athro Ymchwil Nyrsio
Uned Nyrsio ac Ymarfer Cychwynnol
Prifysgol John Moores Lerpwl
f.irvine@lpmu.ac.uk
© 01512 312121

Gwerfyl Roberts
Darlithydd
Canolfan Ymchwil Gysylltiedig ag Iechyd
Prifysgol Bangor
gwerfyl.w.roberts@bangor.ac.uk
© 01248 383165

www.LLAIS.org

LLAIS: Caiff y *Gwasanaeth Cefnogi Isadeiledd Ymwybyddiaeth o Iaith* ei ariannu gan Swyddfa Cymru ar gyfer Ymchwil a Datblygu Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Llywodraeth Cynulliad Cymru.

© LLAIS 2008. Mae LLAIS yn awdurdodi mudiadau gofal iechyd i wneud copiâu o'r deunydd hwn i bwrsasau addysgu a phwrpasau sydd heb fod yn fasnachol.

For further details about **LLAIS** contact

Fiona Irvine
Professor of Nursing Research
Nursing & Primary Practice Unit
Liverpool John Moores University
f.irvine@lpmu.ac.uk
© 01512 312121

Gwerfyl Roberts
Lecturer
Centre for Health-Related Research
Bangor University
gwerfyl.w.roberts@bangor.ac.uk
© 01248 383165

www.LLAIS.org

LLAIS: Language Awareness Infrastructure Support Service is funded by the Wales Office of Research and Development for Health and Social Care (WORD), Welsh Assembly Government.

© LLAIS 2008. LLAIS authorises healthcare organisations to reproduce this material for educational and non-commercial use.

Cymraeg Clir

CRC CYMRU
cydweithrediad ymchwil clinigol cymru
clinical research collaboration cymru

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

MAGMA

Mae'r daflen hon yn un o gyfres sydd wedi'i seilio ar
BAPUR BRIFFIO 2 **LLAIS**

Ymwybyddiaeth o Iaith wrth Lywodraethu Ymchwil Iechyd a Gofal Cymdeithasol

2 CYNLLUNIO

Yn yr un gyfres hefyd

- 1 Cefndir
- 3 Recriwtio pobl i gymryd rhan
- 4 Casglu Data
- 5 Dadansoddi Data
- 6 Ysgrifennu Adroddiadau a Lledaenu Gwybodaeth

This leaflet is one of a series based on
LLAIS BRIEFING PAPER 2

Language Awareness in Health and Social Care Research Governance

2 PLANNING

The series also includes

- 1 Background
- 3 Recruitment of participants
- 4 Data Collection
- 5 Data Analysis
- 6 Report and Dissemination

Mae'r daflen hon yn disgrifio ffyrdd i ymchwilyr roi sylw i ymwybyddiaeth iaith wrth ysgrifennu cwestiynau ymchwil a chynllunio'u dull ymchwilio.

Wrth gynllunio astudiaethau ymchwil, mae ymwybyddiaeth iaith yn elfen bwysig i'w hystyried fel ffordd o sicrhau cywirdeb a chael gwared â gogwydd barn (Bocs 1). Gan gofio'r berthynas agos rhwng iaith a diwylliant, dylai ymwybyddiaeth iaith fod yn rhan annatod o ymchwil sy'n dderbyniol yn ddiwyllianol. Mae hyn yn golygu y dylai'r cwestiynau ymchwil fod yn berthnasol i'r bobl dan sylw yn yr astudiaeth sy'n ei siarad, a dylen nhw fod yn batrwm o'u normau diwyllianol.

Rhywbeth arall i'w ystyried yng Nghymru yw'r berthynas gymhleth rhwng grym a statws y Gymraeg o'i chymharu â'r Saesneg. Gall y berthynas hon arwain at agweddau negyddol sy'n dylanwadu ar farn a theimladau pobl ynglŷn â'u hiaith a'u parodrwydd i'w defnyddio, ac mae hynny wedi digwydd. Mae angen i ymchwilyr fynd ati i ddsygu mwy am y berthynas rhwng hunaniaeth a grym er mwyn galluogi Cymry Cymraeg i ddewis eu hiaith wrth gymryd rhan mewn ymchwil.

Mae'r daflen hon wedi'i seilio ar *Bapur Briffio 2 LLAIS, Ymwybyddiaeth o Iaith mewn Ymchwil Iechyd a Gofal Cymdeithasol* (2007).

Mae modd gweld y fersiwn lawn o'r papur briffio ar www.llais.org

Cyfeiriadau

Bwrdd yr Iaith Gymraeg: www.byig-wlb.org.uk/cymraeg/defnyddio/Pages/Sutmaecomisiynucyfieithydd.aspx

Bwrdd yr Iaith Gymraeg (2007) *Creu Dylunio Dwyieithog Da*: www.byig-wlb.org.uk/english/publications/publications/4920.pdf

Cymdeithas Cyfieithwyr Cymru: www.cyfieithwycymru.org.uk

Cynnwys Pobl: www.involvingpeople.org.uk/?diablo.lang=cym

Cynulliad Cenedlaethol Cymru (2003) *Ystadegau Cenedlaethol*. Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd.

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2003) *Iechyd Da! Cyflwyniad i Ymwybyddiaeth Iaith ym maes Gofal Iechyd*. Llywodraeth Cynulliad Cymru, Caerdydd: www.wales.nhs.uk/sites3/documents/415/TrainingtheTrainersSlides-hebypecyn.pdf

Prifysgol Bangor (2008) *Cynllun Iaith Gymraeg*: www.bangor.ac.uk/ar/cb/cynllun_iaith_pb.php.cy

Roberts G, Irvine F, Jones P, Spencer L, Baker C a Williams C (2004) *Adroddiad am Astudiaeth o Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn y Ddarpariaeth Gofal Iechyd yng Nghymru*. Llywodraeth Cynulliad Cymru, Caerdydd: www.wales.nhs.uk/sites3/documents/415/ACF33A4.pdf

Roberts G a Williams C (2003) *Gair o Gysur: Hybu Ymarfer Ieithyddol Addas mewn Gofal Iechyd*. Prifysgol Cymru, Bangor: www.wales.nhs.uk/sites3/documents/415/Gair-o-Gysur-pdf.pdf

laith yw rhan ganolog y broses o:

- ddangos i ba genedl mae rhywun yn perthyn
- mynegi profiadau'r rheini sy'n cymryd rhan mewn ymchwil
- cadw perthynas yn gytbwys heb i un aelod fod â gormod o rym.

Mae cyfrifoldeb ar ymchwilwyr yng Nghymru i ddangos ymwybyddiaeth iaith wrth ddatblygu eu prosiectau ymchwil fel eu bod yn cydymffurfio â pholisïau a'r arferion gorau.

Anogir unigolion sy'n mynd ati i ymchwilio ym maes iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru i fod yn sensitif i faterion iaith wrth ddatblygu a chynllunio'u hastudiaethau.

Mae Bocs 2 yn cynnig meini prawf a chymorth ar gyfer pwyso a mesur sut mae cyflwyno ymwybyddiaeth iaith wrth i ymchwilwyr gynllunio'u hastudiaethau.

BOCS 1 Ffynonellau Posib o Ogwydd Barn oherwydd Diffyg Sensitifrwydd Iaith mewn Ymchwil

FFYNHONNELL Y GOGWYDD	PROBLEMAU	ATEBION
Y sampl	Efallai fod methu â chynnwys digon o Gymry Cymraeg mewn astudiaethau ymchwil yn golygu nad yw'n bosib cyffredinol i'r darganfyddiadau i'r boblogaeth gyfan	<i>Gofalwch fod y bobl yn y sampl yn cynrychioli gwir amrywiaeth ieithyddol Cymru</i>
Gwallau wrth fesur	Efallai nad yw'r dulliau mesur yn rhoi sylw i anghenion cyfathrebu ymatebwyr sy'n Gymry	<i>Gofalwch fod y dulliau mesur yn ymateb yn gywir ac yn briodol i amrywiaeth ieithyddol y bobl sy'n cymryd rhan</i>
Casglu data	Gall rhwystrau ieithyddol arwain at gamddehongli'r ystyr	<i>Wrth gasglu data, cynigiwch ddewis iaith i'r bobl sy'n cymryd rhan</i>
Cyfieithu data	Gall gwallau ddigwydd wrth gyfieithu data o'r iaith wreiddiol i'r iaith darged	<i>Defnyddiwch d dulliau safonol er mwyn gofalu bod cyfieithiadau'n fanwl gywir</i>
Dadansoddi data	Gall data sydd wedi'i gyfieithu danseilio dadansoddi manwl	<i>Gofalwch fod gwahanol sgiliau gan aelodau'r tîm ymchwil er mwyn i chi ddadansoddi'r data yn ei ffurf wreiddiol</i>

BOCS 2 Meini Prawf ar gyfer Pwyso a Mesur Ymwybyddiaeth Iaith wrth Gynllunio Ymchwil

Beth yw demograffeg y Gymraeg yn y boblogaeth dan sylw yn yr astudiaeth? — *cyfeiriwch at Gynulliad Cenedlaethol Cymru (2003)*

Pa mor dda y mae cynllun yr astudiaeth yn ymateb i nodweddion ieithyddol y bobl sy'n cymryd rhan? — *cyfeiriwch at Daflenni 4 a 5 yn y gyfres hon*

A ydych chi wedi caniatáu digon o amser ac arian ar gyfer y broses gyfieithu? — *cyfeiriwch at Gymdeithas Cyfieithwyr Cymru* — *cyfeiriwch at Fwrdd yr Iaith Gymraeg*

Pa safon o ymwybyddiaeth a gallu sy'n ofynnol ar yr ymchwilwyr a fydd yn mynd ati i wneud yr astudiaeth? — *cyfeiriwch at Gynllun Iaith Gymraeg Prifysgol Bangor (2008)*

A oes angen hyfforddiant ym maes ymwybyddiaeth neu sgiliau iaith ar y staff ymchwil? — *cyfeiriwch at Roberts et al (2004), Llywodraeth Cynulliad Cymru (2003), Roberts a Williams (2003)*

A yw un o aelodau'r tîm cynllunio'n ddefnyddiwr gwasanaethau a allai siarad ar ran Cymry Cymraeg? — *cyfeiriwch at Cynnwys Pobl*

BOX 1 Potential Sources of Bias Relating to Language Insensitivity in Research

SOURCE OF BIAS	PROBLEMS	SOLUTIONS
Sample	Under-representation of Welsh speakers in research studies means that findings may not be generalizable to the wider population	<i>Ensure that the study population reflects the true linguistic diversity of Wales</i>
Measurement errors	Measurement procedures may not be sensitive to the communication needs of Welsh speaking respondents	<i>Ensure that measurement procedures are accurately responsive and appropriate to the linguistic diversity of participants</i>
Data collection	Meaning may be misinterpreted across language barriers	<i>Offer language choice to participants during the data collection process</i>
Data translation	Errors may arise in the translation of data from source to target language	<i>Adopt standard procedures for ensuring rigour in translation</i>
Data analysis	Translated data may compromise the depth of analysis	<i>Establish skill mix within research team that enables the analysis of data in its original form</i>

BOX 2 Evaluation Criteria for Language Awareness in Planning Research

What is the demography of the Welsh language in the population under study? — *see National Assembly for Wales (2003)*

How responsive is the study design to the linguistic characteristics of participants? — *see Leaflets 4 and 5 in this series*

Has sufficient time and costs been allocated to the translation process? — *see Association of Welsh Translators and Interpreters* — *see Welsh Language Board*

What levels of Welsh language awareness and competency are required by researchers to undertake the study? — *see Bangor University Welsh Language Scheme (2008)*

Do the research staff require language awareness or language skills training? — *see Roberts et al (2004), WAG (2003), Roberts & Williams (2003)*

Does the planning team include a service user who can represent the interests of Welsh speakers? — *see Involving People*

Language is central in:

- demonstrating national identity
- expressing the experiences of research participants
- maintaining even relations of power.

Researchers in Wales have a responsibility to demonstrate language awareness when developing their research projects so that they adhere to policy directives and best practice.

Individuals intending to carry out health and social care research in Wales are encouraged to demonstrate sensitivity to language as they develop and design their studies.

Box 2 offers evaluation criteria and resource support for introducing language awareness in health and social care research planning in Wales.

